

Ратушняк. - Вінниця: ВНТУ, 2006. - 106 с.

7. Росковшенко Ю. К. Мінімальний опір теплопередачі будівельних огорожувальних конструкцій / Ю. К. Росковшенко, М. В. Степанов // Будівництво України. - 2005. - № 2. - С. 41 - 44.

8. Руководство по оценке экономической эффективности инвестиций в энергосберегающие мероприятия / [Дмитриев А. Н., Табунщиков Ю. А., Ковалев И. Н., Шилкин Н. В.]. - М. : АВОК-ПРЕСС, 2005. - 120 с.

9. Степаненко В. Пилотный проект термомодернизации школы №19 в г. Павлограде / В. Степаненко, Ю. Гридасова, В. Лобода [Электронный ресурс]-ЭСКО «Экологические Системы» - Режим доступа: <http://www.ecosys.com.ua/press/articles/art124.html>.

10. Шилов Н. Н. Об экономии энергоресурсов и о материалах для утепления зданий // Жилищное строительство. - 2004. - № 2. - С. 16 - 18.

АННОТАЦИЯ

В данной работе проведены исследования выбора наиболее эффективного варианта сочетания конструктивных решений утепления ограждающих конструкций и модернизации инженерных систем для осуществления комплексной термомодернизации зданий. Сравнительный анализ вариантов комплексной термомодернизации проводился на основе расчета энергетической и экономической эффективности каждого из предложенных

вариантов. Такой подход позволяет обеспечить не только экономическую эффективность инвестиций в реализацию мероприятий по комплексной термомодернизации, но и достичь энергетической эффективности с обеспечением принципа технической целесообразности.

Ключевые слова: энергосбережение, энергоэффективность, энергоносители, комплексная термомодернизация, ограждаемые конструкции, инженерные системы.

ABSTRACT

In this work the conducted researches of choice of the most effective variant of combination of structural decisions of warming of non-load-bearing constructions and modernization of the engineering systems are for realization of complex thermo modernization of buildings. The comparative analysis of variants of complex thermo modernization was conducted on the basis of calculation of power and economic efficiency each of the offered variants. Such approach allows to provide not only economic efficiency of investments in realization of measures on complex thermo modernization but also to attain power efficiency with providing of principle of technical expedience.

Keywords: energy saving, energy efficiency, energy sources, complex thermomodernization, barrier constructions, engineering systems.

УДК 331.108.37

Андрієнко В.М., к.і.н., доцент, докторант,
ПВНЗ «Університет економіки і права «КРОК»

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджені автором сучасні підходи до трактування поняття «економічна безпека підприємств». Виокремлено наступні підходи: ресурсно-функціональний, силовий, ринковий, стратегічний, конкурентний, кримінальний, дедуктивний, комплексний, гармонізаційний та системний. Запропоновано авторське визначення поняття «економічна безпека підприємства».

Ключові слова: економічна безпека, підходи до забезпечення економічної безпеки, ресурсно-функціональний підхід, силовий підхід, ринковий підхід, стратегічний підхід, конкурентний підхід, кримінальний підхід, дедуктивний підхід, комплексний підхід, гармонізаційний підхід та системний підхід.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах нормальна робота підприємств і організацій вимагає значних змін у традиційних механізмах управління, що має своє відображення як у практичній діяльності, так і в наукових розробках, де розглядаються теоретичні аспекти роботи в цьому напрямку. Вони стосуються управлінського та бухгалтерського обліку, документообігу, аудиту, кадрів, менеджменту – загалом, всіх напрямків роботи підприємства.

Наразі потрібні зовсім інші підходи, які могли б гарантувати економічну безпеку на підприємствах всіх форм власності та видів діяльності, які б врахували вимоги сьогодення та дали можливість підприємствам працювати на сучасному рівні. Традиційні заходи, які б гарантували економічну безпеку ще декілька років тому, на сьогоднішній день стали менш ефективними. Тому дуже важливо, щоб питання, які належать до сфери економічної безпеки, враховувалися вже на стадії

започаткування підприємства та вдосконалювались з кожним етапом його розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження поняття «економічна безпека підприємства» проводили як зарубіжні, так і вітчизняні вчені, серед яких слід відзначити: Ігнашкіну Т.Б., Шатохіна А.Л. [1], Ярочкіна В., Шаваєва, А. В. Гусева, В. Деміна, Б. Кузіна, Ф. Євдокимова, Д. Ковальова, Т. Сухорукову, М. Бендікова, В. Шликова, А. Олейнікова, В. Мунтіяна, Г. Козаченко, В. Пономарьова, О. Ляшенко, В. Франчува, І. Мігус та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Існуючі теоретичні погляди на економічну безпеку підприємств у сучасних умовах потребують поглиблення та систематизації, оскільки застарілі підходи знижують ефективність практичної діяльності щодо забезпечення економічної безпеки підприємств.

Постановка завдання. Метою проведеного дослідження є дослідження різноманітних наукових підходів сучасних вчених до забезпечення економічної безпеки підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження. Розглянемо процес формування та еволюції підходів до забезпечення економічної безпеки підприємств.

Ігнашкіна Т.Б., Шатохін А.Л. виокремлюють історичні етапи виникнення та трансформації підходів до визначення поняття безпеки. Так, наголошують дослідники, вперше у 1904 р. Президентом США Теодором Рузвельтом було введено поняття «національна безпека»; у 30-ті роки ХХ ст. світова криза спровокувала те, що економічна безпека стала предметом наукових досліджень; у 60-ті роки ХХ ст. одночасно із розпадом колоніальної системи відбувся процес формування концепції економічної безпеки; у 70-ті роки ХХ ст. економічна безпека розглядалася як важлива складова національної безпеки; у 1985 р. на 40-ій сесії Генеральної асамблеї ООН було ухвалено резолюцію «Міжнародна економічна безпека», а уже у 1987 р. на 42-ій сесії, прийнято «Концепцію міжнародної економічної безпеки». Ці дві останні події стали початком нового етапу досліджень проблем економічної безпеки на глобальному та локальному рівнях. У 90-ті роки ХХ ст. економічна безпека позиціонується вченими у якості критерію захищеності інформаційних ресурсів підприємства, а саме як забезпечення умов збереження комерційної таємниці та інших секторів підприємства [1], а в останні роки розгляд економічної безпеки відбувається через призму антикризового управління організації [2].

Нині відбувається формування нової сучасної економічної науки – безпекології, що потребує розробки характерної для будь-якої теорії системи знань, методологічного та понятійно-категоріального апарату, чіткого формулювання теоретичних підхо-

дів і специфічних методів дослідження. Виходячи з того, що теорія безпекології має базуватись на положеннях понятійно-категоріального апарату, одним із завдань якого є визначення поняття «економічна безпека підприємства», доцільно розглянути існуючі підходи до визначення поняття економічної безпеки підприємства [3].

Білоус Я.Ю. пропонує усі підходи сучасних вчених до ідентифікації економічної безпеки підприємств об'єднати за основними чинниками формування, і виокремлює такі з них: силовий підхід (захист комерційної таємниці – прихильники Ярочкін В., Шаваєв А.), стратегічний (стан захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз – прихильники В. Гусев, В. Демін, Б. Кузін, Ф. Євдокимов, Д. Ковальов, Т. Сухорукова, М. Бендіков, В. Шликов); ресурсно-функціональний (ефективне використання ресурсів або потенціалу та виділення функціональних складових – прихильники А. Олейніков, В. Мунтіян), гармонізаційний (гармонізація економічних інтересів суб'єктів – прихильники Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко), ринковий (наявність конкурентних переваг, прихильники - Є. Раздіна, В. Белокуров); кримінальний (захист проти економічних злочинів, прихильник - Н. Капустін) [3].

До наведених вище підходів, А. Фалович пропонує додати наступні: дедуктивний – стан вільний від неспокою (автор О. Прокопішина), системний – забезпечення збереження рівноваги і стійкості (автори С. Дубецька, Н. Подлужна), а ринковий підхід пропонує розмежувати на дві течії: власне ринковий – ефективне використання ресурсів для забезпечення ринкового розвитку підприємства (автор Т. Кузенко) та комплексний – наявність конкурентних переваг (автор В. Белокуров, Є. Раздіна) [4].

Домашенко М.Д. пропонує групувати усі підходи до дефініції економічної безпеки підприємства, і виокремлює науковий напрямок, представники якого розглядають економічну безпеку підприємства як певний його стан (виділяються три напрямки цього підходу: економічна безпека як стан ефективного використання ресурсів підприємства – прихильники: С.Ф. Покропивний, С.М. Ілляшенко, Є.А. Олейніков; А.В. Кирієнко; економічна безпека як стан знаходження стратегічного потенціалу – прихильники Т.М. Соколенко та економічна безпека як стан захищеності діяльності підприємства – прихильники Л.М. Воронович, С.П. Дубецька, А.В. Колосов); як комплекс певних заходів (прихильник Н. Капустін) та як інші заходи (прихильники В.І. Саллі, Т.В. Тимофеев, Л.Г. Наумова, Д.П. Пілова) [5].

Цікавими з наукової точки зору та такими, що не можна віднести до жодної із запропонованих класифікацій, є дефініції, що дають поняттю економічної безпеки підприємств Г.В. Козаченко та Н.О. Подлужна. Так, Г.В. Козаченко розуміє під економічною безпекою підприємств міру гармонізації

в часі і просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища, що діють поза межами підприємства. Подлужна Н.О. визначає поняття економічної безпеки підприємства як характеристику системи, що самоорганізовується та само розвивається; стан, за якого економічні параметри дозволяють зберегти головні її властивості: рівновагу і стійкість при мінімізації загроз [6].

Найбільш усталеним, як вважають Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич та В.В. Каркавчук щодо обґрунтування суті економічної безпеки підприємства в сучасній економічній думці, є ресурсно-функціональний підхід [7, с.15], причому автори розглядають економічну безпеку підприємства як «...стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства у даний час і в майбутньому». Ця концепція розглядає економічну безпеку через сукупність наступних її складових: фінансову, техніко-технологічну, продуктову, правову, силову, інформаційну, кадрову та екологічну безпеку [8].

У сучасній економічній думці здобув поширення ще один підхід до конкретизації поняття економічної безпеки підприємства, який передбачає пріоритетність у визначенні суті економічної безпеки її як спрямованості на забезпечення стійкості та розвитку підприємства. Прихильниками такого підходу є Р. Федоренко, Г. Клейнер, В. Тамбовцев, Р. Качалов, В. Забродський та ін. Розробники цього підходу наголошують, що забезпечення рівноваги, стійкості та можливості розвитку підприємства як системи в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз є пріоритетним для економічної безпеки підприємства. У відповідності із ще одним підходом – «конкурентним» – економічна безпека підприємства розглядається з позиції наявності та необхідності забезпечення конкурентних переваг підприємства. Позитивною стороною цього підходу є визначення економічної безпеки з позицій забезпечення наявності конкурентних переваг, але негативною – ототожнення понять конкурентоспроможності та безпеки [9].

В іноземній літературі економічну безпеку підприємства прийнято характеризувати поняттям «ecosecent» (economic security of enterprise). Проте наразі відсутні ґрунтовні зарубіжні наукові роботи, які б висвітлювали думки іноземних вчених щодо сучасних підходів до визначення та забезпечення економічної безпеки підприємств, у той час, як серед сучасних вітчизняних авторів швидкого поширення набуває думка про те, що доцільним було б розширення підходів до розкриття змісту категорії «економічна безпека підприємства» з використанням крім основних перерахованих підходів, ще і концептуального, феноменологічного, кібернетичного, історичного, герменевтичного, юридико-догматичного та

проектного підходів. Проте наразі досліджень у цій царині проведено не було, і експлейнарного базису для формування наукових основ для таких підходів у роботах вітчизняних дослідників не закладено [4, с.274].

Для узагальнення сучасних наукових підходів до визначення поняття «економічна безпека підприємства» пропонуємо за допомогою графічного методу наукового дослідження представити їх на рис. 1.

В сучасних дослідженнях суті поняття «економічна безпека підприємства» спостерігаються спроби авторів об'єднати розглянуті вище підходи. В.М. Кузьомко виділяє наступні спільні риси у позиціях окремих вчених: по-перше, економічна безпека суб'єктів господарювання пов'язується із необхідністю їх захисту від внутрішніх і зовнішніх загроз; по-друге, завдання формування і підтримки певного рівня економічної безпеки пов'язується із об'єктивною необхідністю забезпечення стабільного функціонування і розвитку суб'єктів бізнесу; по-третє, рівень економічної безпеки ставиться у залежність від ефективності використання внутрішнього потенціалу підприємства і ринкових можливостей [10].

На нашу думку, під поняттям «економічна безпека підприємства» слід розуміти такий стан його корпоративних ресурсів, господарських зв'язків та підприємницьких можливостей, ефективне використання яких дозволить підприємству реалізувати місію свого створення та функціонування не зважаючи на зовнішні та внутрішні загрози його діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведені у статті дослідження дали змогу зробити наступні висновки:

1. Досліджені автором сучасні підходи до трактування поняття «економічна безпека підприємств», що дозволило за допомогою графічного методу здійснити їх групування.

2. Запропоновано авторське визначення «економічна безпека підприємств» під яким пропонується розуміти такий стан його корпоративних ресурсів, господарських зв'язків та підприємницьких можливостей, ефективне використання яких дозволить підприємству реалізувати місію свого створення та функціонування не зважаючи на зовнішні та внутрішні загрози його діяльності.

3. Перспективами подальших досліджень є вивчення поняття «економічна безпека будівельних підприємств», що дозволить з'ясувати специфіку організації заходів щодо забезпечення економічної безпеки саме на будівельних підприємствах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дідченко О.І., Горпинич А.О. Підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства» та роль держави в її формуванні / О.І. Дідченко, А.О. Горпинич // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2012. – Випуск 1. – С.186-190.

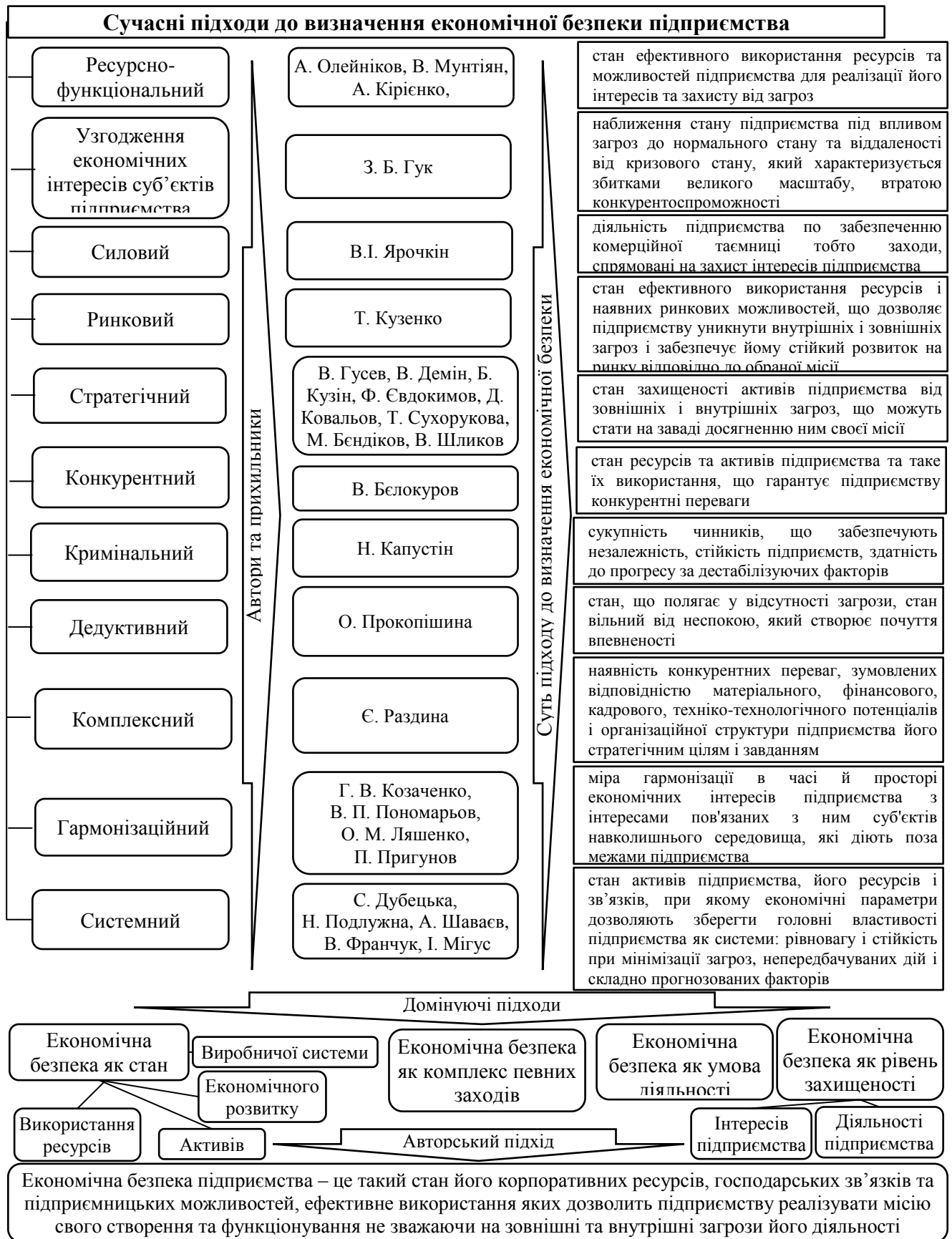

Рис. 1.1. Систематизація підходів до визначення поняття «економічна безпека підприємства»
Складено автором із використанням [4, 25-34]

2. Ігнашкіна Т.Б., Шатохін А.Л. Економічна безпека підприємства та її трактування у наукових працях [Електронний ресурс] / Т.Б. Ігнашкіна, А.Л. Шатохін. – Режим доступу : http://mev-hnu.com/load/2013/3/zabezpechennja_ekonomichnoji_bezpeki_virobnichikh_sistem_za_umov_rozvitku_konkurenciji/33-1-0-176.

3. Білоус Я.Ю. Аналіз підходів до визначення поняття «економічна безпека підприємства» / Я.Ю. Білоус // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2011. - № 23 (II). - С.241-247

4. Фалович А. Дослідження сучасних напрямків визначення сутності економічної безпеки підприємства / А. Фалович // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. — Вип. 1 (8). — С. 271–278.

5. Домашенко М.Д. Аналіз наукових підходів до визначення поняття економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств / М.Д. Домашенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. - № 3, Т. 1. – С.167-172.

6. Козаченко Г.В. Экономическая безопасность: сущность и механизмы обеспечения: монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарев, О.М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280с.

7. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В.І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: Веселка, 2012. – 386 с.

8. Моделирование экономической безопасности: держава, регион, предприятие : монографія / [за ред. В. М. Геєця]. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 240 с.

9. Бурда І.Я. Економічна безпека підприємства та місце в ній кадрової безпеки [Електронний ресурс] / І.Я. Бурда // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2011. - №10. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=743>.

10. Кузьомко В.М. Аналіз наукових підходів до дослідження економічної безпеки підприємства / В.М. Кузьомко // Економіка підприємства: теорія та практика : зб. мат. III Міжнар. наук.-практ. конф. 21 жовт. 2010 р. — К. : КНЕУ, 2010. — 377с. - С.156-158

АННОТАЦИЯ

Исследованы современные подходы к трактовке понятия «экономическая безопасность предприятий». Выделены следующие подходы: ресурсно-функциональный, силовой, рыночный, стратегический, конкурентный, криминальный, дедуктивный, комплексный, гармонизационный и системный. Предложено авторское определение понятия «экономическая безопасность предприятия».

Ключевые слова: экономическая безопасность, подходы к обеспечению экономической безопасности, ресурсно - функциональный подход, силовой подход, рыночный подход, стратегический подход, конкурентный подход, криминальный подход, дедуктивный подход, комплексный подход, гармонизационный подход и системный подход.

ANNOTATION

The modern approach to the interpretation of the concept of " economic security ." Author determined following approaches: resource-functional, strength, market, strategic, competitive, criminal, deductive, comprehensive, and systematic harmonization. It was suggested to the author's definition of "economic security."

Keywords: economic security, approaches to economic security, resource and functional approach, the power approach, market approach, strategic approach, competitive approach, criminal approach, deductive approach, an integrated approach, harmonization approach and systematic approach.

УДК 658.7:69.05

Антипенко Є.Ю., д.т.н., проф.

Запорізький національний технічний університет

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ РЕСУРСОЄМНОСТІ У СИСТЕМАХ УПРАВЛІННЯ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто питання вдосконалення методик управління ресурсами та підходів до визначення параметрів управління ними і окремими видами витрат у взаємозв'язку з визначенням оптимального розміру замовлення матеріально-сировинних ресурсів у системах управління ланцюгами поставок будівельних підприємств. Розглядаються підходи до визначення оптимального розміру замовлення необхідних матеріально-сировинних ресурсів на основі врахування рівня витрат, які виникають при цьому та підходи до визначення критеріїв оптимальності процесів постачання матеріально-сировинних ресурсів та відповідного зменшення собівартості продукції.

Ключові слова: управління ресурсами, ресурсоємність, управління ланцюгами поставок, собівартість, ресурси.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні підходи до систем управління у

будівництві здаються достатньо вивченими, але динамізм перетворень і розвиток ринкових